

Quan ja érem independentistes... o el cantó fosc del 92

written by Jaume Marfany | 11 de juliol de 2017

Ara fa 25 anys, el més de juliol de 1992, mentre Barcelona, Catalunya i Espanya es preparaven pel gran esdeveniment dels Jocs Olímpics, es produïa l'anomenada ["Operación Garzón"](#) contra l'independentisme català. Paral·lelament a l'any de la "glòria olímpica", l'Estat espanyol perpetrava una de les més grans violacions dels drets humans.

Amb "l'argument" d'un possible atemptat durant els Jocs Olímpics, es van detenir 45 persones vinculades al moviment independentista català. Les detencions es van produir, majoritàriament, entre el 29 de juny i el 14 de juliol de 1992. Entre els detinguts hi havia periodistes (El Punt, El Temps), membres del MDT, dels Comitès de Solidaritat amb els Patriotes Catalans, d'ERC, del PC, del grup ecologista Alternativa Verda, l'alcalde de Ribera d'Urgellet..

[José Luís Corcuera](#), ministre socialista de l'Interior (més endavant implicat en la trama GAL), justificava les detencions tot dient que:

"Aquests brètols ens col·loquen un petard a l'aeroport o en una de les instal·lacions esportives i es carreguen les Olimpíades. Una campanya de propaganda exterior ens pot fer molt de mal. Per preveure això, el millor és detenir abans a tots els seus membres."

Diaris com [El País](#), a més de justificar l'operació policial, aprofitaven per carregar contra el moviment ["Freedom for Catalonia"](#) que volia aprofitar els Jocs Olímpics per denunciar la situació de Catalunya i, el que en dèiem, "la part fosca dels Jocs". Ho feia a la manera habitual, menyspreant i

insultant en un editorial titulat "Detencions justificades":

"Algo sobre lo que deberían reflexionar quienes se muestran tan benévulos con los violentos y quienes -por fortuna, de forma pacífica y democrática- apuestan estúpidamente por la campaña paraolímpica del Freedom for Catalonia, como si Cataluña no tuviera ya libertad y como si la Constitución, el Estatuto y la Generalitat fueran el enemigo de los catalanes en vez de sus instrumentos."

Aquells a qui "Freedom for Catalonia" ens unia i ens representava, érem una minoria, qualificats de "tocats de l'ala" per la immensa majoria de gent, que teníem motius diversos, i no necessàriament compartits, per ser reticents a unes olimpíades que semblaven alegrar tothom. Alguns, vèiem les olimpíades com una eina al servei de l'espanyolització de Catalunya, i que els Jocs serien utilitzats per enfonsar encara més la incipient conscienciació nacional que intentava ressorgir aleshores. Al costat d'això, hi havia també un tema molt preocupant: el de l'especulació derivada de la gran quantitat d'obres de tot tipus que es van fer durant aquells anys.

L'"Operación Garzón", però, va ser l'episodi més trist i tràgic d'aquelles olimpíades. Un atac directe a l'independentisme de l'època i un dels episodis més greus de repressió política contra un moviment, en aquells anys, encara minoritari a Catalunya. Cal recordar les detencions i tortures d'independentistes, la posterior presó per a molts, i tot això amb un silenci gairebé total de les institucions catalanes i dels mitjans de comunicació.

Tal com escriu el periodista David Bassa en el seu llibre ["L'operació Garzón. Un balanç de Barcelona-92"](#):

Durant una dècada i fins 1992, els Jocs Olímpics van ser el projecte polític socialista per a Barcelona; es votava per les olimpíades. La dissidència a aquell projecte va ser silenciada

i criminalitzada, de primer des dels mitjans de comunicació i després des dels calabossos de la Guàrdia Civil. En aquell context, els independentistes catalans van ser acusats de terroristes sobre la base de declaracions autoinculpatòries fetes sota tortures. La crítica a les olimpíades no només posava en dubte que els Jocs fossin una solució al dèficit d'inversió de l'Estat a Barcelona, sinó que també demanava una representació esportiva nacional als Jocs (Comitè Olímpic de Catalunya) i una imatge catalana del país. Crítiques i demandes que l'Estat espanyol va voler silenciar per tots els mitjans, incloent-hi el policial.

El silenci còmplice d'alguns partits i organitzacions, de la majoria dels mitjans de comunicació, va tenir alguna honrosa excepció. Cal remarcar-ne tres: El Punt Diari, El Temps i el programa [l'Orquestra](#) que dirigia i presentava l'enyorat i recordat [Jordi Vendrell](#) a Catalunya Ràdio.

L'Orquestra era un programa de ràdio que s'emetia de dilluns a divendres, de les 15 a les 16 hores. Líder d'audiència, es va emetre des de la temporada 1987-1988 fins al 10 de juliol de 1992.

En el que havia de ser el penúltim programa de la temporada, es va parlar obertament de la detenció en massa de militants independentistes, ordenada pel jutge Garzón. L'orquestra va parlar, amb contundència, no només de les arbitràries detencions, sinó també de les tortures sofertes pels detinguts, un tema tabú, silenciat per la gran majoria de mitjans de comunicació.

La direcció de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió va decidir de tancar-lo d'una manera fulminant a instàncies d'un membre del consell d'administració proposat pel PSC i amb el vist-i-plau del govern de CiU. El programa va desaparèixer "misteriosament" dels arxius de Catalunya Ràdio i Jordi Vendrell ja no va tornar a fer cap més programa diari a l'emissora. Malgrat aquest atac a la llibertat d'expressió que

intentava silenciar un fet gravíssim, durant anys, el programa es va poder escoltar gràcies a les còpies que se'n van fer per tal que aquest episodi de censura no s'oblidés mai. L'any 2010, l'emissora tornava a inserir en els seus arxius el que va ser [el darrer programa de l'Orquestra](#).

“Haces peste a catalán. A ver si te duchas guarro!”, insultava un guàrdia civil, segons un dels sumaris de denúncies de tortura, a un dels prop de seixanta detinguts de l'estiu del 1992. Una frase que em porta a recordar el final d'un llibre de Manuel de Pedrolo “La nit horitzontal”:

“Quan l'home s'inclinà al seu damunt, encara era viu. Algú altre li sacsejà barroerament el cos i les darreres paraules que va poder sentir el feren somriure interiorment d'esperança, car eren les mateixes paraules que, pronunciades o no, el perseguien des de feia anys i que, mentre fossin dites, o pensades, revelarien la despitada confessió d'una derrota. En boca d'aquell que les deia eren el més bell epitafi que podria desitjar:

–Perro catalán!”

Dotze anys després de l'Operació Garzón, el novembre del 2004, el Tribunal dels Drets Humans d'Estrasburg va condemnar el Regne d'Espanya per no haver investigat les denúncies de tortures fetes pels independentistes catalans detinguts l'estiu del 1992. Una sentència que va deixar en evidència tota l'operació engegada pel jutge Baltasar Garzón.

Avui, ara i aquí és bo, és convenient, és necessari i obligat recordar d'on venim i qui som. No som res més que els hereus de tants i tants lluitadors per les llibertats catalanes. Hereus de la lluita i la resistència catalana al llarg de la història.

Avui, ara i aquí, que tot sembla més fàcil, és bo, és convenient, és necessari i obligat recordar-ho.